

olaylar yorumlar

EKONOMİK DEMOKRATİK HAKLAR MİTINGİNDEN SONRA ANKARA VALİLİĞİNCE KAPATILAN

TÖBDER, TÜTED ve TÜM-DER YENİDEN ACİLDİ

5 Şubat 1977 günü Ankara'da yapılan ve yüzbinli aşkın öğretmen, memur ve teknik elemanın katıldığı "Ekonomik ve Demokratik Haklar" miting ve yürüyüşünden sonra, miting sırasında topluluğa dışarıdan yapılan saldırı olayları kullanılarak Ankara Valiliğince kapatılan TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED, yapılan başvuruyu değerlendiren Danıştay 12.Dairesinin yürütmeyi durdurma kararı ile 22 Şubat 1977 günü yeniden açıldı.

Bilindiği gibi onbinlerce ilerici öğretmen, memur ve teknik eleman 5 Şubat günü TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED önderliğinde, grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma, demokratik hakların korunması ve güçlendirilmesi,

baskı ve cinayetlere son verilmesi noktalarında somutlaşan ekonomik ve demokratik taleplerini dile getirmek üzere toplanmışlar ve diğer demokratik kitle örgütleri ve ilerici sendikalar da yayınladıkları bildirilerle bu mitingi desteklediklerini açıklamışlardı. Miting küçük bir maocu grup tarafından, burjuvazinin göz alamayacağı silahlı saldırılarla ve görevli güvenlik kuvvetlerinin gözleri önünde engellenmeye çalışılmış ise de kitlelerin kararlılığı ve örgütlülüğü, saldırıların püskürtülmesini ve gösterinin başarı ile sona ermesini sağlamıştı. Bu olayları fırsat bilen Ankara Valisi gerçeklerin tam tersine, olayların sorumlusu olarak adı geçen 3 örgütü göstererek yetkilerini aşan bir kararla bu örgütleri kapattığını ilan etmişti.

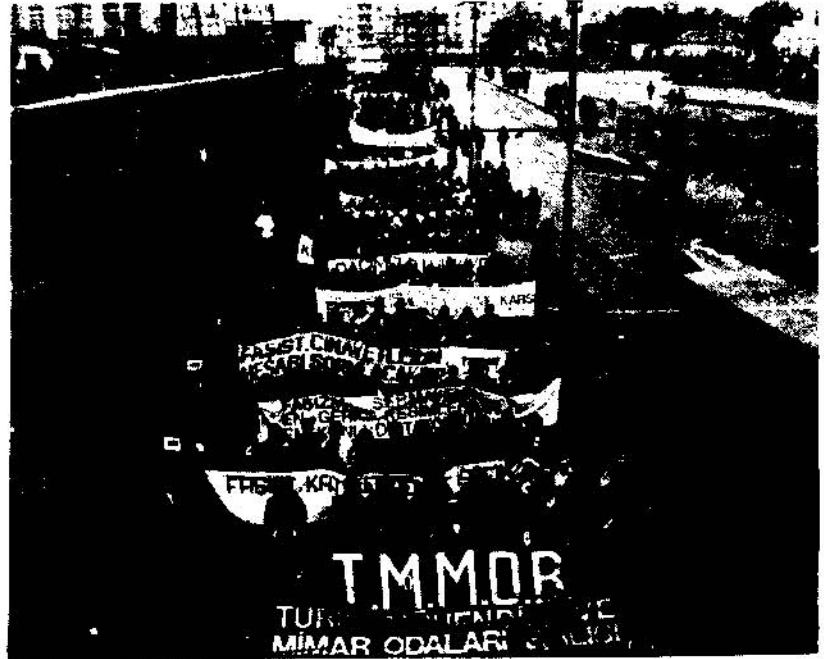
Bu arada TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED Genel Başkanları kapatma kararı üzerine 8 ve 12 Şubat günlerinde yaptıkları ortak basın toplantılarında Valinin iddialarını yanıtlayarak, mitingten resmen örgütlerin değil, Tertip Heyetinin sorumlu olduğunu, mitingin yönetiminden

dolayı görevli hükümet komisyonunun miting sonrası Tertip Heyetine teşekkür ettiğini, olayların mitinge dışarıdan saldıran ve güvenlik kuvvetlerince engellenmeyen bir grup tarafından çıkartıldığını belirttiler ve mitingle ilgili bütün yasal gereklerin yerine getirildiğini belgelerle kanıtlayarak Valiliğin kararının hukuka aykırı ve partizanca olduğunu söylediler. Kapatma kararı kamuoyunda tepki ile karşılandı ve tüm ilerici örgütler kararın yasalara aykırılığına dikkati çekerek öğretmenlerin,

memurların ve teknik elemanların ekonomik ve demokratik mücadelelerinin her zaman yanında olacaklarını bildirdiler.

Üç demokratik örgütün yaptığı başvuruyu inceleyen Danıştay 12.Dairesi Valinin kararının hukuka aykırılığını saptayarak örgütlerin açılmasını sağladı. Böylece gerek 5 Şubat toplu gösterisi ve gerekse daha sonraki olaylar bir yandan iktidarın hukuka aykırı, gerici, çalışanlara düşman politikasını açığa çıkarırken diğer yandan da çalışanların örgütlü demokrasi mücadelesinin gücünü göstermiş oldu.

Ekonomik Demokratik Haklar miting ve yürüyüşüne katılan onbinlerce memur, öğretmen ve teknik eleman, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini hiçbir gücün engelleyemeyeceğini bir kez daha vurguladı.

ODTÜ'de

HASAN TAN

OLAYI

ODTÜ Müttevelli Heyeti 13 Şubat Pazar günü eski rektör Prof.Dr. İlgaz Alyanak'tan boşalan ODTÜ rektörlük makamına Prof.Dr.Hasan Tan'ı atadığını TRT kanalı ile kamuoyuna duyurdu. Üniversite içinde ve dışında MHP eğitilmiş olduğu iyi bilinen Prof. Tan'in rektörlüğe atanması ODTÜ öğrencileri ve öğretim üyelerinin büyük tepkisi ile karşılandı.

Gazetelere kendisine karşı gösterilen tepkiyi anlayamadığı yolunda demeçler veren Prof. Tan'in rektörlüğe atandığının ertesi sabahı çok sayıda jandarma himayesinde rektörlük makamına gelmiş 'anlayamadığı' tepkiyi gerçekte çok iyi hesaplamış olmasındandı. ODTÜ üzerinde tezgahlanan oyun Ağustos 1976'da MC hükümetinin yeni mütevelli heyetini ataması ile başlamıştı. Niteliği kamuoyunca iyi bilinen bu mütevellinin yeni rektörü atama kararı özellikle öğretim üyelerinin ODTÜ tarihinde şimdiye dek görülmemiş bir birlik ve beraberlik içinde tepki göstermelerine neden oldu. Atama kararını izleyen günlerde öğrenciler olayı protesto ederek derslere girmeme kararı aldılar. Bu süre içinde ODTÜ akademik kurumlarının hemen hepsi oybirliği ile tepeden inme rektör ataması olayını şiddetle kınayıp Prof.Tan'ı görevi terk etmeğe çağırıldılar.

ODTÜ'deki en yetkili akademik kurul olan Üniversite Konseyinin üyeleri 15 Şubat günü 29 imzalı bir yazı ile rektörün Üniversite Konseyini toplantıya çağırmasını önerdiler. 40 üyeden oluşan Üniversite Konseyinin yarısından fazlasının yazılı teklifi ile rektörün Üniversite Konseyini toplantıya çağırabileceği Konsey Yönetme-

liğinde yazılı olduğu halde rektör Tan "imza sahiplerinin, bilerek veya bilmeyerek, sorumluluk ve yetki sınırlarını aşmakta oldukları görülmektedir" şeklinde açıkça hakaret derecesine varan bir dille bu çağırışı reddetti. Bunun üzerine 17 Şubat günü, rektörün konsey toplantı odasını kilitli tutup anahtarını vermeme gibi hayret uyandırıcı engellemelerine rağmen üniversite konseyi üyelerinin 30'u en kıdemli üye Ord. Prof.Dr.Cahit Arf'in başkanlığında toplandı. Toplantının sonunda rektöre olan güvensizliklerini, bu nedenle rektörün derhal görevi terk etmesi ve rektörün görevi terk etmemesi durumunda da öğretim üyelerinin rektörle işbirliği yapmama ve idarî görev kabul etmeme gereğini oybirliğiyle alınan bir kararla kamuoyuna duyurdular. Bu arada 4 rektör yardımcısı ile fakülte dekanları istifa etmişlerdi. Rektör bütün çabalarına rağmen Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanlığına Doç.Dr. Fuat Bayrakçeken -ki bir süre sonra istifa etmiştir- ve rektör yardımcılığına da halen doktora öğrenimini tamamlamakta olan bir öğretim görevlisi dışında atama yapamamıştı. Kendilerine rektör yardımcılığı ve mühendislik fakültesi dekanlığı teklif edilen Prof. Çakaloz ve Prof. Kakaç bu teklifleri kabul etmeyerek rektörü daha da büyük bir yalnızlığa itmişlerdi. Prof.Tan,

TRT ve basına verdiği demeçlerde ise öğretim üyelerini öğrencileri kışkırtmakla suçluyor ve olayları yaratıcıların azınlıkta olduğunu söylüyordu. Buna karşı 800 ODTÜ öğretim üyesinden 636'sı imzaladıkları bildiride rektörün görevi terk etmesini ve bunu sağlamak amacıyla üniversite konseyinin öncülüğünde mücadele edeceklerini belirterek kamuoyunda rektörün asılsız iddialarını çürütmüş oldular.

23 Şubat Pazartesi sabahı bazı gazetelerde Prof.Tan'ın "Sevgili Öğrencilerim" diye başlayan ve öğrencileri derse davet eden bir ilanı yer alırken, aynı sabah TRT, rektörün üniversiteyi 15 gün süreyle kapattığını duyuran bir sürpriz haber yayımlıyordu. Rektörü kamuoyunda çok zor durumda bırakan bu çelişki dahi, tek başına, olayların

ODTÜ'yü faşistleştirmek amacını güden çevrelerin kurmay kadrosunca tezgahlandığını göstermeye yetiyordu. 23 Şubat sabahı ODTÜ öğrenci yurtları çok sayıda jandarma ile çevrildi ve öğrencilerin yurtları boşaltması için saat 14'e kadar süre tanındı. Jandarma ile öğrenciler arasında provokasyon sonucu çıkabilecek olayları önlemek amacı ile olay yerine çok sayıda CHP'li parlamenter geldi. Öğrencilerin, öğretim üyelerinin, ODTÜ Öğrenci Aileleri Derneğinin ve parlamenterlerin çabalarının sonucu yurtların boşaltılması ve öğrencilerin otobüslerle kente gidebilmeleri herhangi bir olaya meydan vermeden sağlandı. Daha sonra CHP Genel Başkanı Ecevit'in gazetelerde yer alan "ODTÜ'de şeytanca bir tuzak kuruldu" yönündeki demeci, olayların içinde yaşayan öğretim üyeleri ve öğrencilerin rahatlıkla sezebildiği "olay yaratma çabasını kamuoyuna bir kez daha yansıtmış oldu. Öğrencilerin yurtları boşalttığı 23 Şubat günü rektörün üniversitede bulunmadığı görüldü. Bu durum öğrenciye "Sevgili Öğrencilerim" diye hitab eden rektörün herkesçe bilinen içtenliğini ve sorumluluğunu (!) bir kez daha kanıtlıyordu.

ODTÜ 3 Mart sabahına kadar kapalı kaldı. Bu süre içinde buzuları zaten istifa etmiş bulunan 28 bölüm başkanının tümünün istifası gerçekleşti. Bu istifaların rektörlükçe kabul edilmesinden sonra ODTÜ'de akademik yönetici olarak rektör ve bir yardımcısından başka kimse kalmadı.

Prof.Tan belli çevrelerden aldığı güce dayanarak bu yalnızlığa aldırıyor ve aynı çevrelerin egemenliği altında olan TRT kanalı ile öğretim üyelerini suçluyor, bununla da kalmayarak siyasal kimliğini açıkça ortaya koyacak bir biçimde, bir siyasal parti genel başkanını suçlayıcı demeçler veriyordu. TRT ise alışlageldiği gibi tarafsızlık ilkesini çiğneyerek Prof.Tan'ın demeçlerine geniş yer verirken ODTÜ Üniversitesi Konseyinin cevaplarını kısa biçimde geçiştiriyordu. Üniversitenin kapalı olduğu hafta içinde 3 ODTÜ'lü öğrenci okulun rektör tarafından kapatılmasına karşı Danıştayda da-

va açtı. Bu dava 1 Mart günü sonuçlandı ve Danıştay okulun kapatılması kararını durdurarak rektörün yasalara çiğnediğini açıkça belgelemiş oldu. Üniversitenin açıldığı 3 Mart sonrası, olayların gelişmesi şöyle özetlenebilir: Dekanlar ve bölüm başkanlarının istifası ile ortaya çıkan akademik yönetim bunalımı kendini daha açık bir şekilde belli etti. Öğretim üyelerinin bu yöndeki direnişleri tam bir birlik içinde sürdürülürken ve rektöre karşı yürütülen imza kampanyasının 750 öğretim üyesine eriştiği bir sırada rektör daha önce uyulan gelenekleri çiğneyerek Üniversite Konseyine yada fakültelere danışmadan imzasız bir belge ile dönem sonu sınavlarının 14 Mart günü başlayacağını ilan eden yeni bir akademik takvim yayınladı. Bunun üzerine Üniversite Konseyi toplanarak eğitimin ortanın olmaması ve eğitimin tamamlanamamış olması nedeni ile dönem sonu sınavlarının yapılmasının olanaksız olduğunu ilan eden bir bildiriye kamuoyuna duyurdu. Aynı bildiride bugünkü ortamın sorumlusunun

rektör Tan olduğu ve eğitime başlanabilmesi için Tan'ın derhal istifa etmesi gereği de belirtildi.

Prof.Tan artık üniversitenin belkemiği sayılacak tüm öğrenci ve öğretim üyesi kitlesinin tam bir birlik içinde direnişine ve istenmeyen kişi olarak üniversitedeki yalnızlığına rağmen rektörlük makamına dört elle sarılmış görünüyor. Rektörün bu antidemokratik davranışında güç aldığı kaynak, MHP eğilimli Prof.Dr.Ahmet Sonel'in başkanlığını yaptığı ODTÜ Mtevelli Heyetidir. Prof.Tan ve Prof. Sonel'in MHP'ye yakınlığıyla tanınan Aydınlar Ocağı'na üye oldukları bilinmektedir. ODTÜ üzerinde oynanan bu oyun MC tarafından sahneye konmuş ve başrol de MC'nin militan kanadı olan MHP'ye verilmiştir. MC'nin atadığı Mtevelli Heyeti ODTÜ üzerinde her fırsatta baskı yapma eğiliminde olduğunu göstermiştir. ODTÜ'deki sağcı komando öğrencileri yönetmeliklerle bağdaşmayan bir kararla ODTÜ Gaziantep Kampusuna transfer edip Gaziantep'i de bir olay yeri haline getiren Mtevelli

Heyeti ılımlı bir liberal olarak tanınan eski rektör Prof. Alyanak'a da çeşitli baskılar yaparak istifa etmesini sağlamıştı.

ODTÜ işçileri üzerinde de MC'nin baskısı sağcı ODTÜMSEN sendikasının varlığı ile sürdürülmektedir. İçlerinde MHP eğilimli ve akademik hayatla ilgisi bulunmayan Sağlık-tş Sendikası başkanının da olduğu bu Mtevelli Heyetinin atanmasından sonra ODTÜ işçilerinin çoğunluğunun üyesi olduğu Sosyal-lş Sendikası üzerindeki baskılar artmış ve toplu sözleşme yetkisi ODTÜMSEN'e verilmek istenmişti. Ancak, yetkinin SOSYAL-İŞ'te olduğu yargı organlarına yapılan başvuru üzerine saptandı ve Mtevellinin bu oyunu da sonuçsuz kaldı.

MC şimdi mtevelli heyeti, rektörü ve sarı sendikaları ile ODTÜ'de tam anlamıyla çok cepheli bir saldırıya geçmiştir. Ancak, işçisi, öğretim üyesi ve öğrencisi ile bilinçli ve birlik içinde mücadelesini sürdüren ODTÜ, faşizme teslim olmayacağını bu kez de kanıtlayacaktır.

ÖĞRENİM ÖZGÜRLÜĞÜNÜ YOKETME GİRİŞİMLERİNE KARŞI

İTÜ'de ÖĞRETİM ÜYELERİ GÜÇBİRLİĞİ ÖNERDİ

MC iktidarı yüksek öğrenim kurumları üzerindeki baskılarının artan şiddetle sürdürüyor. ODTÜ'deki olaylara koşut olarak, İTÜ her geçen gün değişik yoğunluklarla bu baskıların İstanbul'daki ana hedefi oldu. Kısa bir süre önce öğretim üyeleri ve dekanların polisçe coplandığı, tartaklandığı ve hakarete uğradığı hatırlardadır. İTÜ geçen süre içinde kapalı kaldı. Binlerce öğrencinin öğrenim hakkı ellerinden bir kez daha alınmış oldu. Asistan ve öğretim üyeleri bu süre içinde üniversitelerinin tüm faşist baskılara karşı nasıl korunacağı, öğrenim ve can güvenliğinin nasıl sağlanacağını belirlemek amacıyla toplantılar yaptılar, fikir oluşturmaya çalıştılar. Taşkılla binasında yapılan bir toplantıya İTÜ rektör yardımcısı

ları, dekanlar, öğretim üyeleri ve asistanlar katıldılar, öğretimin sürekliliğinin sağlanmasında alınması gerekli önlemleri tartıştılar.

Rektör yardımcısı Prof.İsmet Aka öğretimin sürekliliğinin sağlanmasında sayıları 750'yi aşan öğretim kadrosunun güçbirliği içinde olması gerektiğini savundu. İTÜ'de dört saatten fazla süren bu toplantıda, şu noktalar belirginleşti.

- İstanbul'daki ve yurttaki diğer üniversitelerle birlikte olaylara karşı ortak tavır alınmalı.
- Öğrenciler; öğrenim özgürlükleri gasp edilmiş, can güvenlikleri yok edilmiş bir ortamda tek başlarına bırakılmamalıdır. Öğretim üyeleri

ve okul idarelerinin öğrencilerle güç birliğine gitmeleri gereklidir.

- Üniversite özerkliğine cephe alacak olanlara karşı kesin etkin bir tavır alınmalıdır.

İTÜ'deki demokratik ve özerk üniversite mücadelesini ülkemizdeki genel antifaşist mücadelenin boyutları içine koyan bu ilkeler İTÜ'deki ilericilerin en geniş birlikteliği ile hayata geçmelidir. Ülkemize sayısız teknik eleman kazandırmış bu saygın öğretim kurumunun her türlü antidemokratik baskıdan arındırılıp, emekçi halkımız yararına işlev görmesi yüksek öğrenim kurumlarında verilmekte olan demokrasi mücadelesinin gündemindeki en acil görevlerden birisidir.

karataş işgali sürüyor

Şaban Karataş'ın TRT Genel Müdürlüğüne atanışından günümüze dek artarak gelişen tepkilere Şubat ayında önemli iki yenisi eklendi. Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 24 Şubat tarihli kararıyla hükümetin son başvurusunu da reddetti. Bu konudaki yasal gelişim aşağıdaki biçimde özetlenebilir:

- o 18 Aralık 1975 tarihli kararname ile Şaban Karataş TRT Genel Müdürlüğüne atandı.
- o Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 13 Şubat 1976'da verdiği kararlar yürütmeyi durdurdu.
- o Hükümet yürütmeyi durdurma kararına itiraz etti, Danıştay 12 Mart 1976'da bu itirazı reddetti.
- o Hükümet bu kez de karara itiraz etti, gerekçe olarak da Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün kardeşi Fahrettin Öztürk'ün Yedinci Daire Başkan vekili göreviyle karara katıldığı, kardeşlik ilişkisi nedeniyle kararın geçersiz sayılması gerektiği belirtildi.
- o Danıştay bu itirazı da reddetti ve hukuksal olmayan gerekçeler öne sürdüğü nedeniyle hükümeti para cezasına çarptırdı.
- o Danıştay 17 Aralık 1976'da kesin kararını verip Karataş'ı Genel Müdürlüğe atayan kararnameyi iptal etti.
- o Hükümet bu karara da itiraz etti. Danıştay 24 Şubat 1977'de verdiği kararla hükümetin son itirazını reddetti. Böylece Karataş'm ve onu görevde tutan hükümetin tek bir yasal dayanağı da kalmadı.

Öte yandan TRT'de çalışanların Karataş'ın yasa dışı girişimlerine karşı giriştikleri çabalarda da önemli bir gelişme gözlemlendi. 13 Haziran 1976'da düzenlenen forumla başlayan hareket 18 Şubat 1977'de Karataş'ı savcılığa şikayet eden 438 imzalı dilekçe ile yeni bir aşamaya ulaştı. Kurumda görevli elektrik mühendislerinin ve diğer teknik elemanların da geniş ölçüde katıldığı dilekçe aynen şöyle:

CUMHURİYET SAVCILIGINA, ANKARA

SANIK: Profesör Şaban Karataş, TRT Genel Müdürlük binası, Ankara
SUÇ: Memuriyeti gasp, yetkili makamların emirlerine itaatsizlik.

SUÇU BİLDİRENLER: Dilekçe altında imzaları bulunan TRT personeli.

SUÇUN TARİHİ: 17.12.1976'dan bu yana.

İLGİLİ MADDELER: TCK Madde 252 ve Madde 526.

Profesör Şaban Karataş'm TRT'nin yasal genel müdürü olmadığı Danıştay'ın 17.12.1976 tarihli ve Dava Daireleri Genel Kurulu 76/97-269 sayılı kararıyla anlaşılmıştır.

Ankara Sekizinci Asliye Ceza Mahkemesinin 15.12.1976 tarihli ve 76/310-497 sayılı kararıyla da Karataş'ın "memur" olmadığı bir kere daha belirlenmiştir. Bunların yanı sıra (TRT Genel Müdürü Şaban Karataş) sıfatıyla verilen avukatlık vekaletnamelerinin de hem Danıştayca hem de diğer yargı organlarının kabul edilmediği ve hatta Ankara'da 3. Ağır Ceza Mahkemesinde 25.1.1977'de yapılan bir duruşmada böyle bir vekaletname sunan bir avukatın duruşmaya da kabul edilmediği görülmüştür.

Yargı organlarının kararlarına uymak zorunluğu Prof.Şaban Karataş tarafından dikkate alınmadığı gibi, Danıştay'ın, kesin iptal tarihi olan 17.12.1976'dan bu yana kararın infazı için hiçbir işleme geçilmediği de ortadadır. Yürütme organının "tashih-i karar" isteminin infazı durduramayacağı açık iken, Karataş yasal olmayan işlemlerini sürdürmektedir. Bu durumda hukukun üstünlüğü ilkesine inanan biz TRT personeli için bu dilekçeyi vermek zorunlu bir görev olmuştur.

Prof.Karataş'ın TCK'nun 526. maddesine göre, yetkili makamların -ki bunların başında mahkemeler gelmektedir- emirlerine itaatsizlikte ısrar ederek, TCK'nun 252. maddesine göre suç işlediği, "mülki bir memuriyeti yasa dışı sürdürdüğü" açıkça ortadadır.

Öte yandan TCK, 228. maddesi ile yasal memurların görevlerini kötüye kullanmalarını cezalandırırken, Türkiye'deki en büyük kitle haberleşme aracının başında, mahkeme kararına

rağmen oturmakta ısrar eden Şaban Karataş, sanli: yetkiliymiş gibi atama, nakil, terfi, işe son verme, ceza ve görevden alma gibi "tasarruf"larda bulunmaktadır, îitekim, son olarak 67 sendikali işçi arkadaşımızın işlerine son verildiğini bildiren yazıyı da Karataş imzalamıştır. Aynı Karataş, kendi uzantıları yoluyla da Kurumun haber ve program hizmetlerini Atatürk ilkelerinin, Anayasanın ve 359 sayılı kanunun öngördüğü çizgilerin dışına çıkarmaya çalışmaktadır. Bunun son örneği Televizyon Haberleri Şube Müdür Yardımcısı Ayçan Giritlioğlu'nu görevden alma kararıyla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Ankara Valisinin 8 Şubat 1977 günü yaptığı bir konuşmayı, Karataş'm dışardan TRT'ye atadığı Hami Tezkan, Haber Dairesi Başkanı sıfatını taşıdığını öne sürerek yazılı emirler yayınlatmış, buna karşılık Valinin söz konusu konuşmada suçladığı TÖB-DER, TİM-DER ve TÛTED'in 359 sayılı kanundan doğan yasal cevap hakkını, bütün habercilik kurallarını ve geleneklerini de çiğneyerek, TV'de yayınlatmamak için Giritlioğlu'na herkesin gözü önünde baskı yapmıştır. Bu baskıların yasalara ve yayın ilkelerine aykırı olduğunu bildiren Ayçan Giritlioğlu 16.2.1977 günü görevden alınmıştır. Haber Dairesi Başkanlığının 663 sayılı bu yazısında "olur" veren makam yerinde Karataş'm imzası görülmüştür.

Yasal olmadığına inandığımız görevini, "kendisini o makama atayanlar gidene kadar sürdüreceğini" söylediği basında yer alan ve tezip edilmeyen Karataş'la ilgili şikayetler TRT Seçim Kurulunun da gündemindedir. Bu şikayetler belgelerle ortaya konulmuştur.

İSTEK:

Yukarda bir bölümünü verdiğimiz şikayetlerimizin gözönüne alınarak TRT Genel Müdürlüğü makamında Danıştay'ın ve diğer yargı organlarının açık ve kesin kararlarına rağmen oturmakta olan Prof.Şaban Karataş'm bizce Türk Ceza Kanununun 252 ve 526'ncı maddelerine göre işlediği suçları makamınıza bildiriyor ve kanuni gereğinin yapılmasını, kamu görevlisi olma onurumuzun zedelenmekten bir an önce kurtarılmasını diliyoruz.

18.2.1977

MC'NİN YARGI KARARLARINI UYGULAMAMASI KINANDI

Türkiye Barolar Birliğinin "yargı kararlarının yerine getirilmesini kınama günü" olarak kararlaştırdığı 4 Mart 1977 günü Avukatlar duruşmalarına girmeyerek, MC iktidarının yasa dışı davranışlarını protesto ettiler. Yıllardan beri sürdürülen, son yıllarda dört başlı MC iktidarı ile doruğuna ulaşan hukukun üstünlüğü ilkesini hiçe sayıcı yasa dışı uygulamalar, yurdun her yanında onbinlerce avukat tarafından kınandı.

Yurt çapında uygulanan ve ge-

niş yankılar uyandıran bu protesto eylemi, Karataş televizyonu tarafından her demokratik eylemde olduğu gibi çarpıtılarak verildi. Karataş yönetiminin hazırlatılan ve direnişin başarısını gizleme amacı güden haberler, yasaların uygulanmamasının kimlerin işine yaradığını bir kez daha gözönüne serdi. Demokratik kitle örgütleri yayınladıkları bildirilerle, diğer ülkelerin Baroları gönderdikleri mesajlarla Türkiye Barolar Birliğinin bu eylemini desteklediklerini belirttiler.

MC DÖNEMİNDE

TPAO'NUN HAM PETROL ÜRETİMİ AZALDI

Cephe hükümeti döneminde Türkiye'de yerli ham petrol üretiminin giderek azaldığı saptanmıştır. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün verilerine göre 1977 yılında da yerli ham petrol üretimi 1976 yılına göre % 9,8 gerileme kaydedecektir. Aynı verilere göre milli kuruluşumuz olan TPAO'nun 1977 yılı üretimi en yüksek üretimin gerçekleştirildiği 1974 yılına göre % 11,1 azalma gösterecektir.

Son yıllarda üretimi hızlı azalma gösteren bir üretici şirket ise Shell'dir. Bu şirket son üç yılda üretimini yarıya yakın düşürmüştür. Shell'in Türkiye'de gerçekleştirdiği en yüksek üretim 1973 yılında 2 milyon 14 bin ton olmuştur. Shell şirketinin 1977 yılında ise 1 milyon 50 bin ton üretim yapması beklenmektedir. Mobil şirketinin de 1977 yılında yerli ham petrol üretiminde azalma olacağı tahmin edilmektedir. Üretici şirketler içinde 1977 yılında yerli ham petrol üretiminin artış göstermesi beklenen tek şirket Ersan şirkettir. Bu şirketin ise üretimindeki payı yok denecek kadar düşük bulunmaktadır. Ersan şirketinin 1977 yılında üretimini bu yiiki 14 bin tonluk düzeyden 18 bin tona çıkarması beklenmekle birlikte, bu miktar 1974 yılında ürettiği 26 bin

207 tonluk düzeyin çok altında bulunmaktadır.

Türkiye'de üretilen ham petrol düzeyinin giderek azalmasına karşılık ham petrol ithalatı hızla artmaktadır. Türkiye halen enerji tüketiminin % 50'sini petrol ile karşılamaktadır. 1976 yılında tahminen 13,8 milyon ton olan petrol tüketiminin % 80'i ithal yoluyla karşılanmıştır. Dünya fiyatlarındaki hızlı yükselme ve ithalattaki artış, 1973 yılında petrol ithaline 275 milyon dolar ödeyen ülkemizi 1974 yılında 804, 1975'te 754 ve 1976 yılında da 930 milyon dolar dolayında bir ödeme yapmak zorunda bırakmıştır. 1976 yılında ise 12 milyon 762 bin tonluk ithalat yapılacağı hesaplanmıştır. Irak'tan ithal edeceğimiz ham petrol fiyatının henüz belirlenmemiş olmasına rağmen 1977

yılında ham petrol ithalatına 1 milyar doların oldukça üstünde bir ödeme yapmak zorunda kalacağımız ifade edilmektedir.

Ham petrol ithalatı için tüm ithalatımızın beşte birini ayıracak bir gelişme içinde olmasına rağmen, yerli ham petrol üretiminin artırılması için ciddi bir çalışma yapılmadığı bildirilmektedir. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün verilerine göre Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı yerli üretimini 17 adet petrol sahasından 287 kuyu ile yapmaktadır. Bu sahalardan elde ettiği günlük ortalama verim ise 19 bin 500 varil dolayındadır. Shell şirketinin ise 17 petrol sahasından 59 kuyu ile üretim yaptığı ve günlük ortalama veriminin Ocak 1976'da 29 bin 500 varil olduğu bildirilmektedir.

Yeni sahalarda bulunamaması ve üretimin azalmasının nedeni olarak MC'nin TPAO'yu bir çiftlik haline getirmesi gösterilmektedir. TPAO yöneticilerinin ve yönetim kurulu üyelerinin pekçok başka şirkette de yönetim kurulu üyeliği aldıkları ve bu şirketlerden ayda yüzbine yaklaşan gelir elde ettikleri, bu durumda TPAO'nun arama ve etüd çalışmalarına yerine, politik çalışmalara yöneldikleri bildirilmektedir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün verilerine göre, jeolojik ve jeofizik etüdlere sonucu açılan ve petrol aramalarının sonucunu göstermesi bakımından önem taşıyan arama ve tesbit sondajlarının toplam adedi 1976 yılı içinde TPAO için 10 milyon hektar başına 5 adet olmuştur.

YILLAR	TPAO	ERSAN	MOBİL	SHELL	TOPLAM
1965	701 116	41 299	443 504	346 765	1 532 684
1966	765 599	41 173	521 369	712 980	2 041 121
1967	991 287	47 951	632 135	1 056 747	2 728 120
1968	1 025 563	48 418	673 419	1 357 076	3 104 476
1969	1 110 709	49 639	608 377	1 830 469	3 599 194
1970	1 064 024	56 749	477 413	1 943 827	3 542 013
1971	993 003	74 375	502 714	1 882 394	3 452 486
1972	940 598	82 044	493 215	1 872 320	3 388 117
1973	1 027 748	42 789	427 648	2 014 056	3 511 241
1974	1 111 251	26 207	405 505	1 765 999	3 308 962
1975	1 101 598	12 681	252 269	1 628 938	3 095 486
1976(x)	1 037 000	14 000	295 000	1 250 000	2 596 000
1977(xx)	987 662	18 000	290 150	1 050 000	2 345 712

(x) 1976 yılı 11 ay fiilî, 1 ay tahmini

(xx) Tahmini üretim programı

YERLİ HAM PETROL ÜRETİMİ (ŞİRKETLER İTİBARIYLA - TON) ^